

DIKTER FRÅN TUSEN ÅR

På Bokmässan i Göteborg för några veckor sedan var det full fart på den s.k. Läsrelsen. Partiledare och andra makthavare fanns där för att ställa upp för den traditionella läsning som utgår från boken med dess läs- och upplevelsemöjligheter. Det var en nödvändig och bra markering för de personligt lästa orden.

Å andra sidan har det alltid funnits organisationer, folkbildande rörelser och kulturmedvetna företrädare för lyrik, poesi, dikt. Detta kommer i dagen på ett särskilt sätt, då nu Fib:s Lyrikklubb kommer ut med en antologi under titeln "Dikter från tusen år".

Nu är det de tjugonio ledamöterna i Lyrikrådet, som väljer ur det ymniga tusenåriga poesiflöde som passerat. Inte undra på att det blir svåra val för ledamöterna. Men ändå är det hållbara guldkorn, som nu vaskas fram ur historien.

Boken är också årsbok för Lyrikklubben, som alltsedan 1954 varit ett säkerställt varumärke för god poesi. Lyrikrådet har, av förordet att döma, inte gjort så stort väsen av sig mer än varit en samtalspartner för Lyrikvännens redaktion, förslagsgivare och allmän inspiratör. Den stora uppgiften har varit att utse kvalificerade mottagare av det fina Stig Carlson-priset.

Min alltför tidigt bortgångne vän och förtrogne Stig Carlson, startade nämligen upp både Lyrikvännen och Lyrikrådet. Han skulle känna sig mycket belåten med det kvalificerade urval, som nu föreligger, med tillhörande personliga förklaringar och analyser.

En del ledamöter har bara tagit fram en dikt, men flera har gjort säregna analyser och fört dikten närmare förståelse och strukturerad upplevelse. Låt mig här nämna några.

Jan Olov Ullén tar fram Rabbe Enckels korta dikt med titeln "En fågel virkar" ur diktsamlingen "Landskapet med den bubbla skuggan" från 1933. Ullén visar här ett överraskande grepp, där han delvis i slumpens och den medvetna tankens spår, benar upp diktens "blå tråd", som glimmar i "vit luft". En fågelsång från en fågel, som spänner vingarna över ett nästan tusenårigt spann, med tonlägen från Dantes Gudomliga komedi. Han visar därmed på ett övergripande tankemönster, som öppnar vägar till den arabiska poesin under tidig medeltid. Ullén kopplar samman Enckells dikt med klara referenser till den spanske prästen och arabisten Miguel Asin; samt Willian Anderson stora Dantemonografi, Dante the Maker. Ett spektrum av tankar från aposteln Paulus, över Teseus i Shakespeares En midsommarnattsdröm, fram till vår egen Göran Sonnevi. Det är utan tvekan en av de bästa och mest insiktfulla essayer som jag läst på svenska.

Det är inte utan att jag själv känner stor samhörighet med de valda diktalternativen. Lasse Söderberg klagör ett personligt förhållande till den svenska psalmen nr 474 En Sommar-Wisa av Israel Kolmodin, numera nr 199 men alltid sjungen som en längtan och drömvision om sommaren vid varje skolavslutning.

Gösta Friberg dyker under sin Mexikoresa ner hos navaho-indianerna och får därmed tillföra en annorlunda och ofta överraskande inkänning i en poesi med andra utgångspunkter och språktolkningar.

Ingemar Algulin stannar för min favorit under flydda tider, min egen följeslagare Saint-John Perse, som i den långa skapelsesviten "För att fira en barndom", gör en kort presentation av det västindiska ljuset från Guadeloupe.

Självfallet blir det en överbikt för svenska poeter i en sådan här samling. Gunnar Ekelöfs klassiska dikt "Eufori" tas fram av Kristina Adolphson. Dikten som gör diktsamlingen Färjesång från 1941 till en svenska milstolp. Vidare Karl Vennbergs "När du i detta mörker", som synas av folkbildaren Åke Isling på ett sätt som sätter in dikten från 1949 i den hektiska lyrikdebatten under det senare 40-talet.

Som Björn Håkanson skriver i förordet är det omöjligt att fånga in alla riktningar och litterära kategorier. Men jag tycker ändå att det har blivit ett livskraftigt urval där den personliga läsintensiteten får sätta sin prägel. Fjorton länder är representerade, därav tolv från Europa och två från Nord- och Mellanamerika. Sverige har med sju dikter, USA fem, England tre, Frankrike och Polen två och övriga länder en var. Agneta Pleijel skriver insiktsfullt om Petrarcas sonett 364 från 1300-talet och det senaste tillskottet är Lars Mikael Raattamaas dikt "Barnen som flyter" med Marie Lundström som uttolkare.

Överraskande nog är denna bok Lyrikrådets första gemensamma framträdande. Kanske bör denna viktiga sammanslutning ta sig ton allt oftare. Den 46-åriga Lyrikklubben skulle med all sannolikhet kunna medverka till ytterligare läsoplevelser och därmed vara ett förstärkande led i Läsrörelsens nödvändiga agenda. Inte minst skulle Lyrikvännens initiativtagare Stig Carlson jubla från sin himmelska horisont!

Hans-Evert Renérius

Bok: Dikter från tusen år. FIB:s Lyrikklubbs årsbok 2000.